



1902 - Het Algemeen Handelsblad

In 1902 werd Misset naar de Nieuwezijds Voorburgwal gestuurd waar vier panden afgebroken zouden worden. De huisnummers 234 t/m 240 tot aan het Keizerrijk moesten wijken voor de nieuwbouw van het Algemeen Handelsblad. Die steeg, waardoor we op de aquarel zo fraai de namiddagzon zien schijnen, moest blijven. Ook Paleisstraat 5 werd erbij getrokken, zodat het nieuwe pand zich om de overige huizen in het blok heen kon vleien.

Tijdens de bouw werd de redactie tijdelijk ondergebracht op nummer 242, waar later het journalistencafé Scheltema zich zou vestigen. De administratie ging tijdelijk naar de overkant op nummer 157. Op 20 mei 1902 begon de afbraak en begin december 1903 werd de nieuwbouw in gebruik genomen.

Het Algemeen Handelsblad was het eerste ‘moderne’ dagblad. Voor het eerst streefde een krant ernaar om onafhankelijk nieuws te brengen. Dat was wel even wennen voor de negentiende-eeuwse lezers. Sinds de zeventiende eeuw was de belangrijkste krant in Amsterdam ‘De Amsterdamse Courant’. ‘Het Geeltje’ werd die genoemd, naar de kleur van het papier waarop hij gedrukt werd. De krant was eigendom van het gemeentebestuur, verscheen drie keer per week en stond vol met bekendmakingen van de gemeente, aankondigingen van evenementen, advertenties en familieberichten. Van tevoren werd de inhoud nauwkeurig gescreend door de gemeentesecretaris en wat hem niet beviel, werd niet geplaatst. Zo kon het gebeuren dat er in 1830 geen enkel artikel over de Belgische Opstand verscheen, terwijl het feit dat de zuidelijke provincies zich met geweld losmaakten van Nederland en daarna de staat België vormden, toch een behoorlijk schokkende gebeurtenis was.

Er was echter één krant die daar wel berichten over afdruckte en dat was het Algemeen Handelsblad. Opgericht in 1828 door beursmakelaar Jacob Willem van den Biesen, die twintig jaar lang hoofdredacteur zou zijn. Het blad had een liberale achtergrond en richtte zich vooral op beurslieden, handelshuizen en bankiers. In eerste instantie publiceerde de krant dan ook alleen maar handelsberichten. Het grootste deel van



het blad bestond uit advertenties, saaie berichten over benoemingen en lijsten van beursfondsen en wisselkoersen, maar voor het eerst probeerde een krant om daarnaast ook zo goed en onafhankelijk mogelijk het nieuws te verslaan.

▲ *Nieuwezijds Voorburgwal 240, voor de demping in 1883-'84 (SAA)*

◀◀ *1902 - De uitgewerkte aquarel van het Algemeen Handelsblad (SAA)*

Maar niet alle nieuws is goed nieuws. Toen Van den Biesen op 29 oktober 1830 na de publicatie over de Belgische Opstand weer op de beursvloer verscheen, werd hij aangevallen door een aantal van zijn collega's: 'Vermoordt hem, den schelm, den oproermaker.' De verontwaardigde handelaren hadden door het nieuws over de opstand de waarde van hun aandelen zien dalen en keerden zich tegen de verkondiger van het slechte nieuws. Van den Biesen ontkwam ternauwernood aan een lynchpartij, zag zich zelfs gedwongen tijdelijk uit het Handelsblad te stappen en keerde pas in 1832 terug.

Het blad kreeg steeds meer statuur en invloed door de scherpe gematigd liberale beschouwingen over de rijksfinanciën en de rijksbegroting, de handelspolitiek en de koloniën. De eerste jaren was het Algemeen Handelsblad gevestigd in een smal en laag pandje op de hoek van de Nieuwezijds Voorburgwal en Het Keizerrijk. Een uitstekende locatie met de Beurs van Zocher, waar een belangrijk deel van de nieuwsberichten vandaan kwam, onder handbereik en het post-, telegraaf- en later tele-



foniekantoor verderop aan de Nieuwezijds Voorburgwal.

In 1831 fuseerde het blad met de Nieuwe Amsterdamsche Courant. Het kantoor aan de Nieuwezijds Voorburgwal werd uitgebreid met de aangrenzende panden zodat de vier panden op de nummers 234 t/m 240 bij elkaar gevoegd konden worden. Tot het einde van de 19e eeuw zetelden hierin de redactie en de administratie. De oplage was in 1882 al gegroeid naar 9000 exemplaren, waarmee het een van de grootste dagbladen van Nederland was geworden. Een belangrijke rol bij het Algemeen Handelsblad speelde Charles Boissevain, wiens grootvader en vader ook betrokken waren bij het dagblad. Hij begon er als journalist en redacteur. In 1885 werd hij, samen met A. Polak, hoofdredacteur. Twee jaar later begon hij met zijn rubriek 'Van dag tot dag', die hem tot de bekendste journalist van Nederland zou maken. Tijdens de Tweede Boerenoorlog koos de krant de kant van de Boeren, wat bijdroeg tot verdere groei en populariteit van het Algemeen Handelsblad.

Rond 1900 gingen de zaken zo voorspoedig, dat de krant uit zijn jasje begon te groeien. Niet langer voldeden de vier panden aan de huisvesting die een grote krant nodig had en men besloot dat nieuwbouw noodzakelijk was. Eduard Cuypers kreeg de opdracht voor een nieuw complex voor de redactie, administratie en drukkerij. Hij ontwierp een imposant gebouw in Art Nouveau-stijl. In 1902 werden de vier oude panden gesloopt. De nieuwbouw op deze plek kon in 1903 in gebruik worden genomen. De groei bleef echter doorzetten, vooral na de Eerste Wereldoorlog, waardoor stapsgewijs alle panden in het blok Keizerrijk, Spuistraat, Paleisstraat en Nieuwezijds Voorburgwal werden verworven. Dat ging vaak gepaard met sloop en nieuwbouw. Uit alweer ruimtegebrek volgde in 1921 een uitbreiding naar de Paleisstraat, eveneens ontworpen door Ed. Cuypers. Rond 1955 was het hele blokje tussen Voorburgwal, Keizerrijk, Spuistraat en Paleisstraat in handen van de krant.

Na de fusie met de Nieuwe Rotterdamsche Courant verliet de krant in 1970 het pand. De redactie werd in Rotterdam gecentraliseerd; in het pand van Cuypers bleef alleen een kleine Amsterdamse redactie ach-

◀ 1902 - De panden van het Algemeen Handelsblad op 20 april, een maand voor de afbraak (SAA)



- ▲ 1904 - De nieuwbouw Algemeen Handelsblad (SAA)
- ▶ 2012 - De nieuwste vestiging Rokin 65 (Cees Camel / Wikipedia)

ter. Ook werd het enige tijd gebruikt door dagblad De Tijd. Het kwam in 1977 leeg te staan, waarna Van Zanten Vastgoed B.V. het complex kocht voor een bedrag ver beneden de boekwaarde met het plan het te slopen en op deze plek nieuwe kantoren te bouwen. De planologische procedures duurden echter te lang, en voordat het gesloopt kon worden, werd het complex op 3 maart 1978 gekraakt en daarna in gekraakte toestand doorverkocht aan Wilma Vastgoed B.V., die er winkels en appartementen wilde bouwen. Druk van de krakers op de gemeente om het complex te kopen en mee te werken aan een alternatieve invulling met jongerenhuisvesting, ateliers, winkels en horeca, had in 1980 succes. Het duurde nog zeker vijf jaar voordat er enige overeenstemming was tussen de gemeente en de krakers over de verbouwing en de exploitatie daarna. Tegenwoordig is het gebouw een rijksmonument. Sinds 2012 is NRC Handelsblad terug in Amsterdam, in een nieuw pand aan het Rokin. Over smaak valt niet te twisten, maar dat heeft zeker niet de statuur van de schepping van Eduard Cuypers aan de Nieuwezijds.

